

**AUTONOMIA LOCALĂ ȘI CONSOLIDAREA DEMOCRAȚIEI ÎN
REPUBLICA MOLDOVA : ÎNTRE PRINCIPII EUROPENE, REFORME
ADMINISTRATIVE ȘI PROVOCĂRI PRACTICE**

**LOCAL AUTONOMY AND THE CONSOLIDATION OF DEMOCRACY IN
THE REPUBLIC OF MOLDOVA : BETWEEN EUROPEAN PRINCIPLES,
ADMINISTRATIVE REFORMS, AND PRACTICAL CHALLENGES**

Cristina DIMINENCO,

specialitatea Administrație publică, gr. AP 2202,
Coordonator științific: **Sergiu CORNEA**, dr. hab., conf. univ.,
Centrul Universitar „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
al Universității Tehnice a Moldovei

Rezumat: *Lucrarea analizează autonomia locală ca factor de consolidare a democrației în Republica Moldova, prin raportare la principiile constituționale, standardele europene și reformele administrative recente. Studiul pornește de la ideea că autonomia locală nu reprezintă doar o formă de organizare descentralizată a administrației publice, dar și un mecanism prin care cetățenii participă mai direct la gestionarea intereselor comunității. Sunt examinate temeiul constituțional al autonomiei locale, relevanța Cartei europene a autonomiei locale și cadrul normativ intern, în special legile privind administrația publică locală, descentralizarea administrativă, finanțele publice locale și transparența în procesul decizional. Totodată, lucrarea evidențiază legătura dintre autonomia locală și democrația participativă, subliniind rolul consultării publice, al transparenței decizionale și al dialogului permanent dintre autorități și cetățeni. O atenție deosebită este acordată dificultăților practice care afectează realizarea efectivă a autonomiei locale în Republica Moldova, precum autonomia financiară limitată, dependența de transferurile de stat și capacitatea instituțională inegală a autorităților locale. În concluzie, se arată că dezvoltarea democrației locale depinde de aplicarea reală*

a principiilor autonomiei locale și de consolidarea administrației publice locale.

Cuvinte-cheie: *autonomie locală, democrație locală, descentralizare administrativă, administrație publică locală, Republica Moldova*

Abstract: *The paper examines local autonomy as a factor in strengthening democracy in the Republic of Moldova, with reference to constitutional principles, European standards, and recent administrative reforms. The study is based on the idea that local autonomy is not only a form of decentralized public administration, but also a mechanism through which citizens participate more directly in managing community interests. It analyzes the constitutional basis of local autonomy, the relevance of the European Charter of Local Self-Government, and the domestic legal framework, especially the laws on local public administration, administrative decentralization, local public finances, and transparency in the decision-making process. At the same time, the paper highlights the connection between local autonomy and participatory democracy, emphasizing the role of public consultation, decision-making transparency, and the ongoing dialogue between authorities and citizens. Particular attention is given to the practical difficulties affecting the effective implementation of local autonomy in the Republic of Moldova, such as limited financial autonomy, dependence on state transfers, and the unequal institutional capacity of local authorities. In conclusion, the paper argues that the development of local democracy depends on the effective application of local autonomy principles and on strengthening local public administration.*

Keywords: *local autonomy, local democracy, administrative decentralization, local public administration, Republic of Moldova*

Actualitatea și necesitatea abordării acestei teme sunt determinate de transformările administrative și democratice prin care trece Republica Moldova în prezent. Din punct de vedere constituțional, autonomia locală are un temei clar în articolul 109 din Constituția Republicii Moldova. Aceasta prevede că „administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe principiile autonomiei locale, ale descentralizării serviciilor publice, ale eligibilității autorităților administrației publice locale și ale consultării cetățenilor asupra problemelor locale de interes deosebit. ”Prin urmare, autonomia locală trebuie înțeleasă nu doar ca drept al autorităților locale de a gestiona o parte importantă a treburilor publice, dar și ca mecanism prin care cetățeanul participă mai direct la administrarea intereselor comunității sale.¹

Autonomia locală exprimă capacitatea comunităților locale de a-și administra în mod distinct și responsabil treburile publice proprii, prin intermediul autorităților publice locale, în limitele prevăzute de lege. Esența acesteia constă în separarea funcțională a intereselor locale de cele generale ale statului și în soluționarea problemelor comunității la nivelul cel mai apropiat de cetățean. În modul acesta, autonomia locală reflectă caracterul descentralizat al administrației publice și contribuie la o guvernare mai eficientă, mai echilibrată și mai apropiată de nevoile reale ale populației.²

Relevanța actuală a subiectului este evidențiată și de Strategia de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru anii 2023-2030, aprobată prin

¹ Constituția Republicii Moldova, [On-line]. Adoptată la 29 iulie 1994. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1994, nr.1. art.109 [citat 31.03.2026]. Accesibil: <https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=17055&lang=ro>

² Simboteanu, A. *Administrația publică: teorie, istorie, actualitate* (Monografie) [On-line].- Chișinău: CEP USM, 2023. p.213. [citat 31.03.2026]. Accesibil: <<https://aapir.usm.md/files/original/963dde91979f3d6b64066f72aede289b118fe3d6.pdf>>

Hotărârea Guvernului nr.126/2023, care definește transformarea administrației publice la nivel central și local ca parte a procesului de modernizare a statului și de apropiere de Uniunea Europeană. Strategia urmărește îmbunătățirea eficienței administrației publice, creșterea capacității instituționale a autorităților publice locale și reducerea fragmentării teritoriale excesive, ceea ce confirmă faptul că autonomia locală rămâne una dintre condițiile esențiale pentru consolidarea democrației, eficientizarea guvernării și apropierea deciziei publice de cetățean.¹

În același timp, relevanța temei este accentuată de faptul că Strategia de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru anii 2023–2030 tratează transformarea administrației publice la nivel central și local ca un proces necesar pentru modernizarea statului și pentru apropierea de Uniunea Europeană. Documentul arată că administrația publică din Republica Moldova se confruntă încă cu probleme semnificative, în special la nivelul capacității administrative, al profesionalizării personalului și al eficienței instituționale, iar aceste dificultăți afectează inclusiv funcționarea autorităților administrației publice locale. Totodată, strategia evidențiază că, în pofida unor progrese în domeniul descentralizării financiare, al digitalizării și al clarificării anumitor responsabilități, persistă nevoia de continuare și consolidare a reformelor administrative, inclusiv la nivel local. În acest context, autonomia locală trebuie privită nu doar ca un principiu juridic consacrat de Constituție și de legislația specială, dar și ca o condiție practică pentru dezvoltarea unei administrații publice eficiente, responsabile și apropiate de cetățean.

Prin urmare, consolidarea democrației în Republica Moldova depinde în mare măsură de capacitatea autorităților publice locale de a exercita competențe reale, de a dispune de resurse corespunzătoare și de a menține un dialog constant cu cetățenii. O administrație locală autonomă și funcțională favorizează participarea publică, crește transparența actului decizional și contribuie la responsabilizarea autorităților față de comunitate. În modul acesta, autonomia locală devine un element indispensabil al bunei guvernări și un factor important al dezvoltării democratice la nivel național.²

Republica Moldova se află astăzi într-o poziție în care autonomia locală trebuie analizată simultan din trei perspective: a principiilor europene asumate, a reformelor administrative interne și a dificultăților practice de implementare. În ceea ce privește principiile europene ale autonomiei locale, vorbim despre Carta europeană a autonomiei locale „Republica Moldova a semnat Carta autonomiei locale la 02 mai 1996, a ratificat-o conform procedurii prin Hotărârea Parlamentului nr. 1253-XIII din 16 iulie 1997, iar la 01 februarie 1998, după expirarea unei perioade de trei luni de la data depunerii instrumentului de ratificare, ea a intrat în vigoare pentru țara noastră.”³ Prin ratificarea Cartei europene a autonomiei locale, statul și-a asumat obligația de a respecta standardele europene privind autonomia administrativă, funcțională și financiară a autorităților publice locale. Referitor la reformele administrative interne, Strategia de reformă a administrației publice pentru anii 2023–2030 confirmă angajamentul pentru modernizarea administrației și pentru depășirea

¹ Guvernul Republicii Moldova. Hotărârea Guvernului nr. 126 din 15 februarie 2023 cu privire la aprobarea Strategiei de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru anii 2023–2030 [On-line]. 2023. [citât 31.03.2026]. Accesibil:

https://old.cancelaria.gov.md/sites/default/files/document/attachments/document_in_limba_romana_126.pdf

² Guvernul Republicii Moldova. Hotărârea Guvernului nr. 126 din 15 februarie 2023 cu privire la aprobarea Strategiei de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru anii 2023–2030 [On-line]. 2023. [citât 31.03.2026]. Accesibil:

https://old.cancelaria.gov.md/sites/default/files/document/attachments/document_in_limba_romana_126.pdf

³ Simboteanu, A. *Administrația publică: teorie, istorie, actualitate* (Monografie) [On-line].- Chișinău: CEP USM, 2023. p.220. [citât 31.03.2026]. Accesibil:

<https://aapir.usm.md/files/original/963ddc91979f3d6b64066f72aede289b118fe3d6.pdf>

fragmentării teritoriale excesive.¹

Totodată, prin prisma dificultăților practice de implementare, Raportul de monitorizare al congresului autorităților locale și regionale al Consiliului Europei din 10 octombrie 2025 arată că, deși au fost înregistrate unele progrese, precum îmbunătățirea dialogului dintre autoritățile centrale și cele locale, măsuri de descentralizare fiscală și angajamentul pentru reforme teritoriale, persistă probleme importante, printre care fragmentarea autorităților locale, competențele neclare sau suprapuse, autonomia financiară limitată, dependența ridicată de transferurile de stat și capacitatea administrativă insuficientă a unor autorități locale. Prin urmare, formularea „între principii europene, reforme administrative și provocări practice” surprinde exact realitatea actuală a autonomiei locale în Republica Moldova: un domeniu în care standardele europene sunt deja asumate, reformele sunt în curs, dar aplicarea lor deplină continuă să fie influențată de dificultăți structurale și instituționale.²

Carta europeană a autonomiei locale consacră un set de principii și standarde europene prin care sunt definite și protejate drepturile colectivităților locale în cadrul sistemului administrativ. Ea urmărește să asigure participarea efectivă a comunităților la procesul de luare a deciziilor care le afectează în mod direct existența cotidiană și impune statelor semnatare respectarea unor reguli fundamentale menite să garanteze independența administrativă și financiară a autorităților locale. În acest sens, Carta reflectă voința politică existentă la nivel european de a susține valorile democratice și buna guvernare, pornind de la ideea că autonomia locală reprezintă una dintre pietrele de temelie ale unei democrații veritabile.³

În acest cadru, Carta europeană a autonomiei locale nu are doar o valoare declarativă, reprezintă un reper concret pentru organizarea democratică a administrației publice locale. Așa cum arată autorii Sergiu Cornea și Valentina Cornea, Carta consacră autonomia locală ca element important al democrației și pornește de la ideea că existența unor colectivități locale investite cu responsabilități efective face posibilă o administrație eficientă și apropiată de cetățean.⁴

La nivel național, aceste principii europene își găsesc expresia în cadrul normativ care reglementează organizarea și funcționarea administrației publice locale din Republica Moldova. Astfel, Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală stabilește modul de constituire și exercitare a atribuțiilor autorităților locale⁵, iar Legea nr. 435/2006 privind descentralizarea administrativă conturează regulile generale ale repartizării competențelor

¹ Guvernul Republicii Moldova. Hotărârea Guvernului nr. 126 din 15 februarie 2023 cu privire la aprobarea Strategiei de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru anii 2023–2030 [On-line]. 2023. [citat 31.03.2026]. Accesibil:

https://old.cancelaria.gov.md/sites/default/files/document/attachments/document_in_limba_romana_126.pdf

² Consiliul Europei, Congresul Autorităților Locale și Regionale. Monitoring of the application of the European Charter of Local Self-Government in the Republic of Moldova. Raport, CG(2025)49-16prov, 10 October 2025 [On-line]. [citat 31.03.2026]. Accesibil: <https://rm.coe.int/cg-2025-49-16prov-en-monitoring-of-the-application-of-the-european-cha/488028d4b8>

³ Simboreanu, A. Administrația publică: teorie, istorie, actualitate (Monografie) [On-line].- Chișinău: CEP USM, 2023. p.220. [citat 31.03.2026]. Accesibil:

<https://aapir.usm.md/files/original/963ddc91979f3d6b64066f72aede289b118fe3d6.pdf>

⁴ Cornea, S.; Cornea, V. Autoadministrarea colectivităților locale: aspecte teoretico-practice.- Cahul: US „B. P. Hasdeu”, 2010, p.31.

⁵ Legea privind administrația publică locală nr. 436-XVI din 28.12.2006. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 32-35, art. 116 din 09.03.2007 [On-line]. [citat 31.03.2026]. Accesibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=150726&lang=ro.

între autoritățile centrale și cele locale.¹ Totodată, Legea nr. 397/2003 privind finanțele publice locale oferă baza juridică pentru formarea, gestionarea și utilizarea resurselor financiare la nivel local.² Privite împreună, aceste acte normative conturează fundamentul juridic intern al autonomiei locale. Cu toate acestea, valoarea lor nu se rezumă la existența unor reglementări formale, dar depinde în mod direct de aplicarea lor efectivă și de măsura în care autoritățile publice locale dispun, în realitate, de resursele și capacitățile necesare pentru a-și exercita atribuțiile în interesul comunității.

Autonomia locală se numără printre reperele esențiale ale unei democrații moderne, deoarece oferă comunităților locale posibilitatea de a participa în mod real la administrarea treburilor care le privesc direct. Ea apropie actul de guvernare de cetățean și transformă administrația locală într-un spațiu al responsabilității, dialogului și implicării publice. Din acest motiv, întărirea autonomiei locale trebuie să ocupe un loc central în procesul de transformare și modernizare a societății moldovenești.³

Autonomia locală devine cu adevărat valoroasă atunci când cetățenii nu rămân simpli spectatori, dar se implică și participă activ la viața comunității. O democrație reală nu înseamnă doar alegeri, dar implică și dialog permanent între autorități și populație. De aceea, transparența decizională și consultarea publică dau conținut concret autonomiei locale. În Republica Moldova, Legea nr. 239/2008 obligă autoritățile, inclusiv pe cele locale, să informeze și să consulte cetățenii. Astfel, deciziile devin mai legitime, iar administrația locală mai deschisă și mai responsabilă față de comunitate.⁴

Cu toate acestea, autonomia locală nu poate fi considerată deplină atât timp cât autoritățile publice locale nu dispun de resurse financiare suficiente pentru exercitarea atribuțiilor care le revin. În practică, una dintre cele mai mari dificultăți ale administrației publice locale din Republica Moldova rămâne dependența ridicată față de transferurile de la bugetul de stat, fapt ce reduce marja reală de decizie a autorităților locale. În asemenea condiții, autonomia locală riscă să rămână mai mult un principiu declarat decât o realitate administrativă efectivă. De aceea, autonomia financiară trebuie privită ca o componentă indispensabilă a autonomiei locale în ansamblu.⁵

În același timp, eficiența autonomiei locale depinde și de capacitatea instituțională a autorităților publice locale. Existența unor competențe stabilite prin lege nu este suficientă dacă autoritățile locale nu dispun de personal calificat, de mecanisme administrative funcționale și de posibilitatea reală de a răspunde nevoilor comunității. În multe localități din Republica Moldova, în special în cele mici, se resimte lipsa specialiștilor, insuficiența resurselor administrative și dificultatea de a implementa politici publice eficiente. Aceste realități arată că dezvoltarea democrației locale depinde nu doar de existența unui cadru

¹ Legea privind descentralizarea administrativă nr. 435-XVI din 28.12.2006. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 29-31 din 02.03.2007.

² Legea privind finanțele publice locale nr. 397 din 16.10.2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 248-253, art. 996 din 19.12.2003 [On-line]. [citat 31.03.2026]. Accesibil: <https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=135159&lang=ro>

³ Cornea, S.; Cornea, V. Autoadministrarea colectivităților locale: aspecte teoretico-practice.- Cahul: US „B. P. Hasdeu”, 2010, p.144.

⁴ Legea nr. LP239/2008 din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 215-217, art. 798 din 05.12.2008 [On-line]. [citat 31.03.2026]. Accesibil: <https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=142655&lang=ro>

⁵ Consiliul Europei, Congresul Autorităților Locale și Regionale. Monitoring of the application of the European Charter of Local Self-Government in the Republic of Moldova. Raport, CG(2025)49-16prov, 10 October 2025 [On-line]. p.42. [citat 31.03.2026]. Accesibil: <<https://rm.coe.int/cg-2025-49-16prov-en-monitoring-of-the-application-of-the-european-cha/488028d4b8>>

juridic favorabil, dar și de consolidarea practică a administrației locale.¹

În concluzie: pentru ca autonomia locală să devină un factor real de consolidare a democrației în Republica Moldova, este necesară nu doar respectarea principiilor europene și continuarea reformelor administrative, dar și crearea unor condiții concrete pentru aplicarea lor. Aceasta presupune clarificarea competențelor dintre nivelul central și cel local, întărirea autonomiei financiare, dezvoltarea capacității instituționale a autorităților locale și stimularea participării active a cetățenilor la viața comunității. Numai în aceste condiții autonomia locală poate funcționa ca un instrument autentic al bunei guvernări și al dezvoltării democratice.²

Bibliografie:

1. Constituția Republicii Moldova [On-line]. Adoptată la 29 iulie 1994. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1994, nr. 1, art. 109. [cit 31.03.2026]. Accesibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=17055&lang=ro.
2. Consiliul Europei, Congresul Autorităților Locale și Regionale. *Monitoring of the application of the European Charter of Local Self-Government in the Republic of Moldova*. Raport, CG(2025)49-16prov, 10 October 2025 [On-line]. [cit 01.04.2026]. Accesibil: <https://rm.coe.int/cg-2025-49-16prov-en-monitoring-of-the-application-of-the-european-cha/488028d4b8>.
3. Cornea, S.; Cornea, V. *Autoadministrarea colectivităților locale: aspecte teoretico-practice*. Cahul: US „B. P. Hasdeu”, 2010.
4. Guvernul Republicii Moldova. *Hotărârea Guvernului nr. 126 din 15 februarie 2023 cu privire la aprobarea Strategiei de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru anii 2023–2030* [On-line]. 2023. [cit 31.03.2026]. Accesibil: https://old.cancelaria.gov.md/sites/default/files/document/attachments/document_in_limba_romana_126.pdf.
5. Legea nr. 239 din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional [On-line]. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 215–217, art. 798 din 05.12.2008. [cit 31.03.2026]. Accesibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=142655&lang=ro.
6. Legea privind administrația publică locală nr. 436-XVI din 28.12.2006 [On-line]. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 32–35, art. 116 din 09.03.2007. [cit 31.03.2026]. Accesibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=150726&lang=ro.
7. Legea privind descentralizarea administrativă nr. 435-XVI din 28.12.2006. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 29–31 din 02.03.2007.
8. Legea privind finanțele publice locale nr. 397 din 16.10.2003 [On-line]. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 248–253, art. 996 din 19.12.2003. [cit 31.03.2026]. Accesibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=135159&lang=ro.

¹ Guvernul Republicii Moldova. *Hotărârea Guvernului nr. 126 din 15 februarie 2023 cu privire la aprobarea Strategiei de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru anii 2023–2030* [On-line]. 2023. [cit 31.03.2026]. Accesibil:

[<https://old.cancelaria.gov.md/sites/default/files/document/attachments/document_in_limba_romana_126.pdf>](https://old.cancelaria.gov.md/sites/default/files/document/attachments/document_in_limba_romana_126.pdf)

² Consiliul Europei, Congresul Autorităților Locale și Regionale. *Monitoring of the application of the European Charter of Local Self-Government in the Republic of Moldova*. Raport, CG(2025)49-16prov, 10 October 2025 [On-line]. [cit 01.04.2026]. Accesibil: [<https://rm.coe.int/cg-2025-49-16prov-en-monitoring-of-the-application-of-the-european-cha/488028d4b8>](https://rm.coe.int/cg-2025-49-16prov-en-monitoring-of-the-application-of-the-european-cha/488028d4b8)

**„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”,
Ediția a VI-a, 2026, Cahul**

9. Sîmboteanu, A. *Administrația publică: teorie, istorie, actualitate*. Monografie [On-line]. Chișinău: CEP USM, 2023. [citat 31.03.2026]. Accesibil: <https://aapir.usm.md/files/original/963ddc91979f3d6b64066f72aede289b118fe3d6.pdf>.